

Älyä kaupunkien tavaraliikenteeseen

Kaupunkien viihtyisyys kohenisi, jos liikenne sujuisi joustavasti ja turvallisesti ilman ruuhkia. Tätä edesauttaisi kaupunkikeskustojen tavarakuljetusten hyvä koordinointi

– Kaupunkilogistiikan kehittämisessä tärkeintä on eri toimijoiden yhteinen visio. Jokaisella kaupungilla on omat erityispiirteensä. On katsottava paikallisesti, mitkä ovat juuri kyseisen kaupungin logistiikan ongelmia, sanoo yliopisto-opettaja **Erika Kallionpää** Liikenteen tutkimuskeskus Vernestä.

Kallionpää oli mukana *Älykäs kaupunkilogistiikka – Citylog* -esiselvityksessä, jossa kaupunkilogistiikkaan liittyviä ongelmia lähestyttiin erityisesti kauppohen ja palvelualuejen toimipisteiden näkökulmasta. Kehittämistä silmällä pitäen tarkastelussa oli Tampereen ydinkeskustan alue Hämeenkadun Tammerkoskesta rautatieasemalle.

Ahtaita purkupaikkoja ja kapeita katuja

Suurimpina ongelmia koetaan yritysten näkökulmasta purku- ja lastauspaikkojen ahtaus, toimistusten aikatauluihin liittyvät ongelmat ja toimipisteiden vähäiset vaikutusmahdollisuudet logistiikkaan. Myös kapeat kadut aiheuttavat ongelmia.

80-luvulla rakennetut lastauslaiturit voivat olla mitoituksestaan täysin sopimattomia nykykäyttöön. Kaupunkien sisällä ongelmat ovat usein pistemäisiä eli kulminoituvat tiettyihin kohtiin. Sopivien pysähtymispaikkojen puute ajaa kuljetusyrittäjät käyttämään jalkakäytäviä, mistä seuraa häiriötä muulle liikenteelle ja toisinaan jopa parkkisakkoja kuljetusyrittäjälle.

Logistisena toimintaympäristönä kaupunki eroaa huomattavasti runkokuljetusten toimintaympäristöstä. Kaupungeissa etäisyydet ovat lyhyitä, mutta rakennusten tiivis sijoittelu ja olemassa oleva infrastruktuuri asettavat rajoituksia kalustolle ja reittisuunnittelulle. Runkokuljetus kattaa suurimman osan liikennesuoritteesta, mutta pääosa kustannuksista ja haitallisista ympäristövaikutuksista syntyy jakelusta ja keräilystä.

Kaupunkilogistiikkaan liittyy lisäksi useita sidosryhmiä, joilla kaikilla on omat tarpeensa ja vaatimuksensa kaupunkilogistiikan kehittymiselle. Jatkuvasti muuttuva logistinen toimintaympäristö ja ympäristötietoisuuden lisääntyminen edellyttävät uusien toimintamallien kehittämistä kestävämmän ja tehokkaamman kaupunkilogistiikan saavuttamiseksi.

Kehitystyö ja jatkotutkimus tarpeen

Jatkotutkimusta olisi hyödyllistä tehdä yhteistyössä kuljetusliikkeiden, julkisen sektorin ja eri sidosryhmien kanssa. Purku- ja lastauspaikkojen optimointi ja kehittäminen sekä reittisuunnittelu toisivat helpotusta moniin arkisiin ongelmiin. Liikkeet voisivat jopa tehdä yhteistyötä kuljetusten järjestämisessä. Kallionpää listaa selvitettäviin asioihin myös keskusta-alueen maanalaisten logististen yhteyksien potentiaalin kartoituksen.

– Olemme suunnitelleet esiselvityshankkeelle jatkoa, jossa keskityttäisiin kaupunkilogistiikan kehittämiseen Suomessa. Mielessä on jo esimerkiksi mobiilisovellus työnimeltään Töötti, jonka avulla toimitusajankohtia voitaisiin koordinoita paremmin, Kallionpää kertoo.

Tavoitteena on myös tarkastella laajemmin kaupunkilogistiikan tulevaisuuden näkymiä sekä paikkatieto- ja saavutettavuusanalyysien tarjoamia mahdollisuuksia kaupunkilogistiikan kehittämisessä.

Pidemmällä aikavälillä kannattaisi harkita keskusta-alueen matalapäästövyöhykettä, jossa sallitaan vain vähäpäästöinen jakelukalusto sekä yhteislastauskeskusta. Lastauskeskuksen kannattavuus eli saavutettavat hyödyt suhteessa investointiin on kuitenkin ensin selvitettävä.

Verkkokaupan kasvun vaikutukset voivat yllättää

Verkkokaupan kasvu on ilmiö, joka voi Kallionpään mielestä tuoda uudentyyppejä jakelupisteitä myös kaupunkien keskustoihin. Nykytietämyksen valossa on vaikea sanoa, millaisista tavaravirtojen ja palautusten määristä puhutaan ja kasvattaisiko vai vähentäisikö verkkokauppa jakeluliikennettä kaupunkikeskustoissa.

– Olisi kiinnostavaa tutkia, miten esimerkiksi elintarvikkeiden verkkokaupan kasvu on vaikuttanut sellaisissa maissa, joihin se on laajamittaisesti tullut jo aiemmin kuin Suomeen, Kallionpää lisää.

Älykäs kaupunkilogistiikka – Citylog

TransSmart-tutkimusohjelmassa on paneuduttu myös kaupunkilogistiikan älyratkaisuihin. Tampereen teknillisen yliopiston Liikenteen tutkimuskeskus Vernessä on Fintrip-rahoituksella tehty Älykäs kaupunkilogistiikka – Citylog -esiselvitys, jossa tutkijat Erika Kallionpää, Lasse Nykänen ja Heikki Liimatainen kartoittivat älykkään kaupunkilogistiikan kehittämismahdollisuuksia Tampereen Hämeenkadulla sijaitsevan tarkastelualueen kautta. Citylog-esiselvityshanke syntyi TransSmart-ohjelman ja Fintrip-verkoston yhteistyöstä.